



**NATUUR
MUSEUM
FRYSLÂN**
WETEN WAT ER LEEFT



bezorgd door
  
post.frl

NIEUWSBRIEF

ZOMER EDITIE 2021

www.natuurmuseumfryslan.nl

GIF EXPOSITIE VERLENGD!



Goed nieuws: de expositie GIF, oog in oog met levende giftige dieren is verlengd. Bezoekers kunnen tot en met 9 januari 2022 genieten van de Texaanse ratelslag, de blauwe gifkikkertjes en het gilamonster, maar ook van de interactieve spellen, de filmpjes en het GIFpunt.

De expositie GIF kent een turbulent verloop. In de eerste twee weken van de opening waren er al ruim 10.000 bezoekers. Daarna deed Covid-19 zijn intrede en stond de hele wereld stil. Het museum is vanwege alle maatregelen in de afgelopen periode drie maal een tijd gesloten geweest. Vorig jaar in totaal 15 weken, dit jaar al weer 22 weken achtereen. Normaal gesproken zou dat al een domper

zijn geweest, nu we zo'n spectaculaire tentoonstelling in huis hebben, is het echt rampzalig.

Gelukkig zijn we erin geslaagd om in goed overleg met het Spaanse bedrijf Grupo Atrox en Naturalis Biodiversity Center in Leiden de expositie te verlengen. Dit betekent dat we de dierenvergunning moesten verlengen en dat dierenverzorger nog wat langer inwoner van Leeuwarden is. Het belangrijkste is echter dat we de verloren maanden in kunnen halen (er van uitgaande dat er niet weer een lange lockdown komt).

Als museum zijn we erg blij met deze ontwikkeling. Er is heel wat uit de kast gehaald voor de expo GIF. Er zijn grote

tenten aangeschaft en er is veel aandacht besteed aan de aankleding. Daarnaast zijn er mooie educatieve programma's ontwikkeld voor scholen en een leuk kinderfeestje. Hopelijk krijgt iedereen nu alsnog de kans om de dieren te bekijken.

Belangrijk om te weten: we mogen een bepaald aantal bezoekers per dag binnen laten. Reserveren is verplicht. U kunt op onze website online tickets met tijdslot kopen.

De tentoonstelling GIF is te zien tot en met 9 januari 2022.



provinsje fryslân
provincie fryslân



Foto: Marcel van Kammen

CORONAPROOF

Bezoekers kunnen met een gerust hart het Natuurmuseum bezoeken. De tentoonstelling GIF en de vaste presentaties zijn helemaal coronaproof ingericht. Er zijn schermen op alle contactplekken (zoals balie, preparateur en GIFpunt) zodat bezoekers veilig kunnen communiceren met de medewerkers. In het hele museum geldt eenrichtingsverkeer. Op verschillende plaatsen zijn desinfectiemiddelen beschikbaar en de suppoorten maken meerdere schoonmaakrondes per dag. Om veilig spellen te kunnen spelen is er een 'interactive' pen beschikbaar of desinfectiemiddel. Belangrijk voor iedereen, bezoekers zowel medewerkers, is om 1,5 meter afstand te houden.



BESTE KIDSPROOF MUSEUM VAN FRYSLÂN 2021

Het Natuurmuseum Fryslân mag zich dit jaar, voor de achtste keer op rij, het Beste Kidsproof museum van Fryslân noemen. Die titel verdient het museum op basis van grondig onderzoek door zogenaamde Museuminspecteurs (kinderen tot en met 12 jaar). Zij gaven het museum het rapportcijfer 8,64 en het Natuurmuseum is daardoor volgens de inspecteurs het meest kindvriendelijke museum van Fryslân. Het museum werd provinciewinnaar vanwege onder meer: "omdat je de OnderWaterSafari kunt doen en naar de zolder van Darwin kunt gaan".

Ieder jaar stimuleert de Museumvereniging kinderen om musea te bezoeken én deze te beoordelen. Kinderen mogen als echte Museuminspecteurs hun mening geven over tal van zaken zoals de kwaliteit van de tentoonstellingen, of ze nieuwe dingen hebben geleerd en wat ze zouden veranderen als ze zelf één dag museumdirecteur kunnen zijn.

Ondanks de coronacrisis weten Nederlandse musea de jongste generatie goed te bereiken: in totaal werden meer dan 10.000 rapporten ingevuld door ruim 3.500 jeugdige inspecteurs. Daardoor mogen in totaal 52 musea, verspreid over het hele land, een heel jaar lang het predikaat Kidsproof voeren. In Fryslân is dat alleen het Natuurmuseum. De landelijke winnaar is Museum Helmond. Vanwege de coronamaatregelen werden de Museumkids Awards dit jaar online uitgereikt.

OVER DE MUSEUMKIDS AWARD

Op museumkids.nl staan alle kidsproof musea op een rij. Kidsproof musea hebben van minstens 60 kinderen t/m 12



jaar het rapportcijfer 8 of hoger gekregen. Museumkids is een initiatief van de Museumvereniging en heeft als doel de jongste generatie, en daarmee ook hun (groot)ouders, in contact te brengen met museale collecties door het hele land. Met die collecties vertellen musea verhalen waardoor kinderen de wereld en hun eigen omgeving leren ontdekken. 

NATUURMUSEUM FRYSLÂN 50^E LOCATIE MINIATURE PEOPLE

Het project Miniature People van Michel Tilma is een groot succes. Steeds meer mensen zijn in de stad op zoek naar locaties waar de kunstenaar tafereeltjes heeft gemaakt met miniatuur figuurtjes. Woensdag 21 april plaatste hij in het bijzijn van wethouder Bert Wassink het 50e groepje bij het Natuurmuseum Fryslân.

De miniatuur figuren spreken een brede doelgroep aan, maar vooral ook veel kinderen. Het Natuurmuseum, dat zich richt op kinderen in de basisschoolleeftijd, had daarom de wens om ook een groepje te huisvesten. Het museum ligt bovendien op de route en vormt een mooie verbinding tussen locaties in de Grote Kerkstraat en de Vijzelstraat.


Tilma was meteen enthousiast en heeft een tafereel gemaakt dat goed bij het museum past. Er is een groepje weeskinderen

te zien met diaconessen die verwijzen naar de geschiedenis van het monumentale pand als Nieuwe Stads Weeshuis aangevuld met een groepje dieren.

Tilma begon in 2019 met het plaatsen van de miniatuur mensen en gaf de locaties aan op zijn facebookpagina. Al snel werd het project opgepakt door de stadgidsen van A Guide to Leeuwarden, die hun groepen niet alleen rondleiden langs de kunstwerken en streetart in de stad, maar ook langs de minibackpackers, de accordeonspeler en schapsherder met zijn schapen. Inmiddels is er een plattegrond gemaakt met een wandeling langs de verschillende locaties, die te koop is op diverse plaatsen in de stad.

Het zijn tegenwoordig niet alleen mensen die in de stad wonen die op zoek gaan naar de Miniature People. Steeds vaker zijn er toeristen die specifiek naar

Leeuwarden komen om de poppetjes te zoeken. Je vindt de minifiguurtjes in allerlei hoeken en gaten, in de drukke winkelstraat en in verborgen steegjes. Zo zijn er bergbeklimmers achter een regenpijp, mountainbikers op een richel en een groep bouwvakkers in een muur vol gaten.

Meer informatie is te vinden op: www.miniaturepeopleleeuwarden.nl. 



IN DE SPOTLIGHT

Sinds juni 2020 zijn er drie nieuwe leden toegetreden tot de Raad van Toezicht van het Natuurmuseum Fryslân. In deze speciale In the Spotlight stellen ze zich aan u voor.

Jeanet van Dellen

Voorjaar 2020 zag ik dat er nieuwe leden voor de Raad gezocht werden en heb ik de kans genomen om te reageren om zo te mogen bijdragen aan dit prachtige museum. In de combinatie van in stand houden en uitdragen van natuur- en historische waarden in de regio en educatie zie ik een prachtige kans om mij met veel voldoening in te kunnen zetten in een maatschappelijk relevante context.



Zelf ben ik opgegroeid in de Friese wouden, met van jongs af aan veel liefde voor natuur en dieren. Op een vrije dag gingen we regelmatig de weilanden in. Onderweg genoten we van het mooie landschap en alles wat daar leeft, groeit en bloeit. Die liefde voor natuur is altijd gebleven en het is heerlijk om te zien dat onze (jonge) dochter hier ook zo van geniet. Die binding met de natuur en doelgroep zorgt ook dat ik zeer gemotiveerd ben. Juist in een tijd waarin het niet meer vanzelfsprekend is dat de jeugd een binding heeft met natuur vanuit het opgroeien op het platteland is de rol van het Natuurmuseum wellicht belangrijker dan ooit.

Mijn uitgangspunt is altijd een open en eerlijke, verbindende houding, meedenkend waar het kan en rechtlijnig zijn waar het nodig is. Daarom spreekt de invulling van de toezichthoudende rol bij Natuurmuseum Fryslân mij bijzonder aan. Naast de rol van het meer op afstand toezicht houden,

welke zeker belangrijk is, wil de Raad van Toezicht ook nadrukkelijk beschikbaar zijn als sparringpartner om mee te denken met de organisatie wanneer daar behoefte aan is. Mijns inziens biedt juist die invulling een maximaal toegevoegde waarde voor een (wat kleinere) organisatie.

Otto Möller

Al een aantal jaren doen mijn vrouw en ik mee aan allerlei uitgezette wandeltochten. Bij die wandelingen besef je hoe mooi ons land is. Ik ben afgestudeerd als historicus en ik vind de combinatie van natuur en historie altijd heel boeiend. Ik roei daarnaast bij roeivereniging De Hunze in Groningen. Een roeitocht vroeg in de morgen over het Reitdiep of de bovenloop van de Hunze is een soort sport annex natuurbeleving die geweldig is. Kortom, ik heb gemerkt dat hoe ouder ik word, ik steeds meer waardering krijg voor de natuur en hoe mensen zich daar altijd naar gevoegd hebben, of in de moderne tijd naar zouden moeten voegen.



In mijn werkzame leven ben ik ruim 25 jaar jurist geweest bij De Friesland Zorgverzekeraar (met geschiedenis kon ik in de jaren tachtig toen ik afstudeerde niet zoveel). Dan kom je op een heel andere manier met de samenleving in aanraking. En met natuur, want wij probeerden mensen altijd te verleiden gezond te leven. Eind 2019 ben ik gestopt met werken en ruim een half jaar later viel mijn oog op de vacatures bij de Raad van Toezicht van Natuurmuseum Fryslân. Ik ken het museum natuurlijk en met mijn kennis en ervaring zo'n bijzonder museum verder helpen, leek mij een heel zinvolle taak. En direct in woelig

water om maar de corona-perikelen en de forse korting door de provincie op onze jaarlijkse subsidie te noemen.

Om mijzelf wat meer in te kleuren, geef ik nog aan dat ik 63 jaar oud ben en dat wij drie kinderen hebben die inmiddels allemaal het huis uit zijn. Wij wonen in het centrum van Groningen. Op loopafstand van de Grote Markt en aan het Reitdiep, dat dan weer wel. Futen, reigers en waterkoetjes zitten direct bij mijn achtertuin.

Klaas de Boer

Toen ik de vacature las voor toezichthouder moest ik meteen terugdenken aan de zaterdagen dat ik bij mijn vader achter op de fiets naar het Natuurmuseum kwam. Hij kende Gerrit Stobbe (heel lang geleden de conservator) persoonlijk en zo mochten we op zolders van het museum komen en meekijken bij het conserveren. Mijn liefde voor de natuur komt in ieder geval ook door de tochten op Ameland naar het Oerd en de rondleidingen van it Fryske Gea daar op jonge leeftijd. Ook was ik vroeger regelmatig aan het salamanders en stekelbaarsjes vangen in kleine slootjes; in de OnderWaterSafari herken ik daar gelukkig ook veel van.



Mijn werkdagen zitten altijd behoorlijk vol en daarin krijgt de natuur amper kans, maar gelukkig zie ik op mijn dagelijkse ritjes van Leeuwarden naar Almere bijna dagelijks roofvogels en soms ook hertjes.

Het is mooi en erg belangrijk dat we als museum zoveel mogelijk mensen en vooral kinderen laten zien wat er allemaal leeft en hoe je daar naar kunt kijken. Ik ben daarom (vanzelfsprekend) erg gemotiveerd om ons Natuurmuseum een nog groter bereik te geven.

DE NEDERLANDSE NATUURMUSEA PRESENTEREN:

HET GROTE THUISNATUUR-KLOOIBOEK

Het Grote Thuisnatuurklooiboek is een activiteitenboek voor kinderen en ouders die toe zijn aan een lekkere dosis natuur. In het bos, in en om het huis en in de stad, want natuur is overal. In het boek vind je veel verschillende activiteiten: je kunt leren, kijken, experimenteren, verzamelen, opzoeken, speuren of je eigen natuurmuseum maken. Kinderen zijn



even weg van het scherm en leren op een speelse manier de natuur in hun omgeving te zien en onderzoeken. Van lekker schimmelen tot tandbroodjes bakken of je onderbroek begraven om na twee maanden te kijken wat er met de stof is gebeurd. Onze eigen conservator Peter Koomen leert je hoe je zelf een bomemeter kunt maken.

WEG VAN HET SCHERM, LEKKER (BUITEN) KLOOIEN!

Het boek is gemaakt door Astrid Poot en de Nederlandse natuurmusea. Astrid Poot

is medeoprichter en baas van Stichting Lekkersamenklooiën. Aan het Natuurklooiboek werkten mee:

Naturalis, Ecomare, het Museon, Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Universiteitsmuseum Utrecht, Natuurmuseum Brabant, Teylers Museum, de Bastei, Natura Docet Wonderryck Twente, Natuurhistorisch Museum Maastricht, Hortus Leiden en het Natuurmuseum Fryslân.

Het Grote Thuisnatuurklooiboek is voor €7,50 te koop in de Gift shop van het museum.



SCHOOLGROEPEN ONLINE OP BEZOEK BIJ GIF EXPO

Het zou in het Natuurmuseum Fryslân normaal gesproken een drukte van belang zijn geweest: dagelijks stonden drie tot vier schoolgroepen op de planning om de GIF expo te bezoeken. In de lockdownperiode is er daarom een alternatief ontwikkeld: dagelijks worden de leerlingen online rondgeleid langs de giftige slangen, spinnen en kikkers.

Voor het online GIF programma is er een videoverbinding met de klas. De educatiemedewerker loopt rond met een mobiele telefoon en de kinderen kijken via het digibord live mee wat er op dat moment in het museum gebeurt met de levende giftige dieren. En dat is elke keer weer een verrassing. De ene dag houdt een slang

zich schuil in zijn grot, de volgende dag is hij heel actief. Een spin die een web aan het maken is, kan op een ander moment aan het vervellen zijn. En de blauwe gifkikkers zitten soms in hun kokosnoothuisje, maar een uur later kun je ze in de waterbak aantreffen.

Tijdens het online programma zien kinderen verschillende dieren zoals de Texaanse ratelslang, Chinese vuurbuikpad en het gilamonster. Er wordt ook stil gestaan bij het lab, waar de dierenverzorger vaak aan het werk is. Tenslotte wordt een bezoek gebracht aan het GIFpunt waar kinderen meer ontdekken over gif in Nederland, want ook in je eigen achtertuin kun je giftige planten en dieren tegenkomen.

De kinderen die deelnemen aan het programma zijn erg enthousiast. Het is bijna net zo leuk als zelf door de expositie rondlopen. Er is veel interactie: kinderen kunnen vragen stellen waar direct op ingegaan kan worden. Ze ontmoeten verschillende giftige dieren, leren hoe je deze op een veilige manier kunt verzorgen en wat ze te eten krijgen.



Het online programma biedt nieuwe kansen. Zo kunnen er meer scholen per dag rondgeleid worden dan anders het geval zou zijn geweest. Scholen van buiten Leeuwarden krijgen nu ook de gelegenheid om de expositie te zien; er zijn immers geen belemmeringen qua afstand en vervoer. Leerkrachten die geïnteresseerd zijn kunnen op de website www.natuurmuseum-fryslan.nl meer informatie vinden.



KORTINGSACTIE AQUAZOO

Wandelschoenen aan, backpack om, ontdekken maar! Ga samen op ontdekkingsocht in AquaZoo en leer alles over de bijzondere dieren tijdens educatieve presentaties. Ook zijn er speeltuinen en spannende avonturenroutes om je helemaal uit te leven. Hier start jouw ontdekkingsocht!

KORTINGSACTIE

Abonnementhouders van het Natuurmuseum krijgen korting op de entree in AquaZoo en andersom krijgen abonnementhouders van AquaZoo dezelfde korting op de entree in het Natuurmuseum.

De actie werkt als volgt: Maak vooraf een reservering via [www.tickets.aquazoo.nl/kortingsbon](https://tickets.aquazoo.nl/kortingsbon). **Neem uw reservering en kortingsbon in deze Nieuwsbrief mee én op vertoon van uw Abonnementpas 2021 krijgt u aan de kassa eenmalig**

30% korting op de reguliere entreeprijs.

Voor individuele abonnees geldt de korting per persoon, bij gezinsabonnees voor twee volwassenen en maximaal drie kinderen. De actie is geldig van 1 januari t/m 31 december 2021. De kortingsbon-

nen zijn niet geldig in combinatie met andere aanbiedingen en niet inwisselbaar tegen contant geld.

Voor meer informatie, kijk op www.aquazoo.nl.



KORTINGSBON

Tegen inlevering van deze bon én op vertoon van uw Abonnementpas 2021

ontvangt u 30% korting op de entree

Vooraf reserveren via <https://tickets.aquazoo.nl/kortingsbon> verplicht.

- voor Individuele abonnees: per persoon
- voor Gezinsabonnees: 2 volwassenen en maximaal 3 kinderen
- voor Abonnees voor het leven: 2 volwassenen en maximaal 3 kinderen

Geldig van 1 januari t/m 31 december 2021

Kortingsbonnen zijn niet geldig in combinatie met andere aanbiedingen en niet inwisselbaar tegen contant geld.



KIDS

Afval kandelaar

Plastic, overall plastic om ons heen. In de natuur hoort plastic natuurlijk niet thuis. Maar helaas is rondslingerend plastic nog steeds een wereldwijd probleem. Laten we een klein steentje bij gaan dragen aan de oplossing. Op deze KIDS-pagina een voorbeeld van hoe je afval om kunt toveren naar een sierlijke kandelaar.

Dit heb je nodig:

PLASTIC DOPPEN IN
VERSCHILLENDE KLEURTJES
DEKSELS VAN GLAZEN POTTEN
MET PRINT
LIJMPISTOOL
WAXINELICHTJE OF LEDLICHTJE



Zoek een mooie deksel van een pot en verzamel allerlei doppen van plastic. Plak de grootste dop op de deksel vast met een lijmpistool. Plak hier weer andere doppen bovenop en zorg voor kleurenafwisseling. Maak de toren niet te hoog want het geheel moet wel stevig staan. Op het topje plak je een deksel met de binnenkant naar boven. Hierop kun je een kaarsje plaatsen of een ledlichtje (meest veilig).
TIP: Maak meerdere kandelaren op een rij.

Wist je dat...

... 40% van alle plastic producten is binnen één maand afval geworden.

... van de 120 soorten zeezoogdieren die op de Rode Lijst van bedreigde diersoorten staan, is gedocumenteerd dat 54 plastic eten of zich erin verstrikken.

... plastic in water trekt gifstoffen als PCB en DDT aan. Dieren die dit plastic binnenkrijgen, krijgen ook deze gifstoffen binnen, nog afgezien van de schadelijke stoffen die bij de productie aan het plastic waren toegevoegd.

... van al het plastic dat tegenwoordig wordt geproduceerd, wordt 9% gerecycled.

[Bron: www.plasticsoupfoundation.org]

Voor nog meer leuke KIDS-knutsels kun je een kijkje nemen op onze Pinterest pagina:



pinterest.com/natuurmuseumfryslan

NIEUWE SLANGEN IN GIF EXPO

In de tentoonstelling GIF zijn nieuwe slangen te zien in het lab. We vroegen dierenverzorger Jérôme Contignac wat er zo bijzonder aan is. "Het zijn zwartkopbosmeesters, een zeer zeldzame addersoort. De slang komt namelijk uitsluitend voor in een heel klein gebied in Costa Rica, op de grens met Panama aan de kant van de Grote Oceaan. Er is weinig bekend over de populatie, omdat ze zo weinig voorkomen. Omdat ze niet wijdverspreid zijn, zijn ze ook zeer kwetsbaar. Mocht er bijvoorbeeld een bosbrand uitbreken, dan is de slang snel uitgestorven."

Grupo Atrox, het bedrijf achter de giftige dieren van de GIF expo, heeft vier zwartkopbosmeesters kunnen aanschaffen, drie vrouwtjes en een mannetje, die allen nu in Leeuwarden zijn. Thuis in Spanje hebben ze al twee mannetjes, waardoor er nu drie setjes gevormd kunnen worden. Het is de bedoeling om een fokprogramma te starten, zodat de populatie uitgebreid kan worden. Mocht er iets gebeuren met de groep in Costa Rica, dan kunnen er altijd weer nieuwe slangen uitgezet worden. De dieren die nu in het lab van het Natuurmuseum te zien zijn, zijn drie tot vier maanden oud. Voorlopig moeten ze eerst groeien en groter worden. Pas met een leeftijd van twee tot drie jaar kan het fokprogramma beginnen.

Giftige slangen zijn in te delen in twee families: de adders (Viperidae) en de koraalslangachtigen (Elapidae). De zwartkopbosmeester behoort tot de adders. Kenmerk van adders is dat ze lange, inklapbare giftanden hebben. De koraalslangachtigen hebben juist kleine, korte giftanden, die niet kunnen bewegen. Tot deze familie behoren onder andere de cobra's, de mamba's en de zeeslangen.

Over het algemeen baren de adders voornamelijk levende jongen terwijl de

koraalslangachtigen met name eieren leggen, met uitzonderingen aan beide kanten. De zwartkopbosmeester is zo'n uitzondering: dit is de enige addersoort op het Amerikaanse continent die eieren legt. De groep van de bosmeesters bestaat uit vier soorten, waaronder de langste adder ter wereld. Deze kan wel vier meter worden. De zwartkopbosmeester is juist de kleinste en wordt 'maar' zo'n twee tot tweeënhalf meter.

Waar moet je zoal op letten bij jonge slangen? Jérôme: "Het is belangrijk dat ze goed eten en drinken. Wat dat betreft hebben ze een goede start gemaakt: ze eten prima. De nieuwe slangen zijn tot nu toe heel kalm en niet agressief, ze gaan niet snel aanvallen. Overigens worden bosmeesters in het buitenland vaak 'Mute Rattlesnakes' genoemd." Nu kent iedereen tegenwoordig het woord mute door al die Zoom- en Teamsessies, en het betekent: dempen. Dat is precies waar de bosmeesters hun bijnaam aan te danken hebben. "Als hij waarschuwt, schudt hij zijn staart als een ratelslang, het maakt alleen nauwelijks geluid (in tegenstelling tot een echte ratelslang die heel wat lawaai kan maken). De slang zit meestal in de struiken en het enige wat je van het geratel hoort zijn de blaadjes die meebewegen."

MUSEUMCAFÉ IT NÊST

Het was altijd een groot succes en het is weer terug: het gratis kopje koffie of thee bij uw bezoek aan het Natuurmuseum. Het horeca concept is gewijzigd en vanaf nu kunt u pauzeren in museumcafé It Nêst met kopje koffie of thee, aangeboden door het natuurmuseum. Daarvoor is er een automaat geplaatst voor zelfbediening. Er is een speelhoekje voor de kinderen en een magnetron om flesvoeding te verwarmen. Dit is tevens de plek waar u een van huis meegebrachte boterham kunt eten. Het is niet toegestaan om te eten of te drinken in andere ruimtes.

(In verband met coronamaatregelen kan het zijn dat het nog niet toegestaan is om het museumcafé te bezoeken. Voor actueel nieuws kunt u de website raadplegen).



AGENDA 2020

- t/m 9 januari 2022: GIF, oog in oog met levende giftige dieren

STIPERS

De volgende stipers steunen het werk van het Natuurmuseum Fryslân:



De Nieuwsbrief is een uitgave van het Natuurmuseum Fryslân en verschijnt vier maal per jaar. De Nieuwsbrief geeft informatie over tentoonstellingen en activiteiten voor en achter de schermen.

Eindredactie: Natuurmuseum Fryslân
ISSN: 1875-7545

Natuurmuseum Fryslân, Schoenmakersperk 2,
8911 EM Leeuwarden, T 058 233 22 44

I NATUURMUSEUMFRYSLAN.NL
E info@natuurmuseumfryslan.nl
©2021 Natuurmuseum Fryslân

